

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:		Vychodí každú nedel' u.	Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝANSKY.	Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

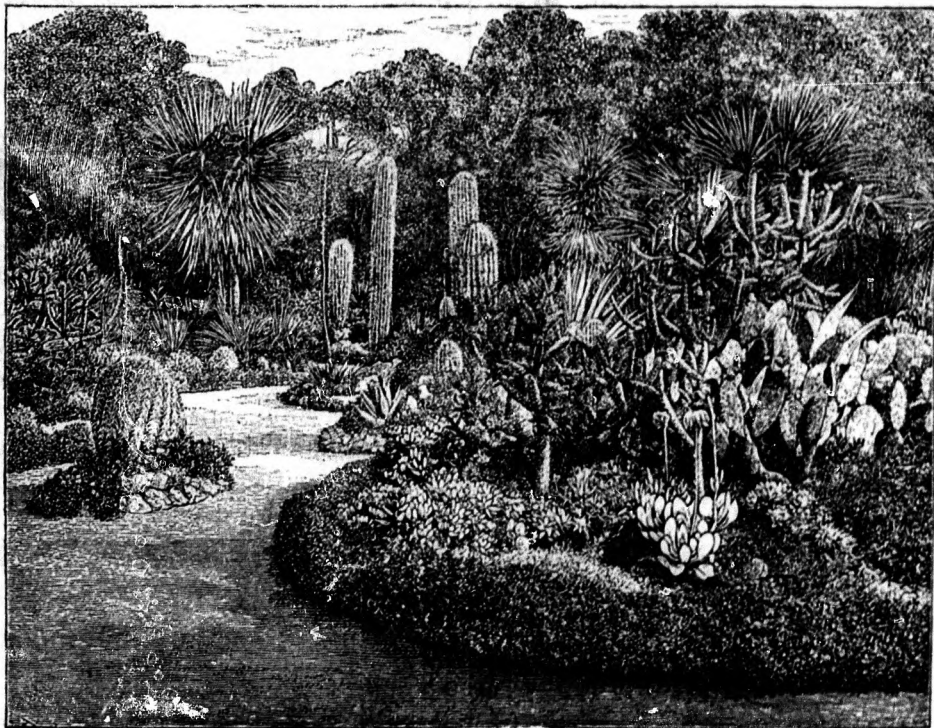
Agrárny socializmus.

Odkedy svet stojí, vždy sa nachádzali ľudia, ktorí by boli radi bez práce po panský vyžíf, ktorí by boli radi bez namáhania zbohatnúť. Takýchto ľudí voláme dnes *socialistami* a jak sú práve takíto leňoši roľníkmi a radi by bez práce a namáhania prísť k pár sto jutrám poľa, tak sa preto volajú agrárnymi socialistami.

Socializmus, toto je tá najnovšia pliaga, ktorá sa v Uhorsku rozhostila a začína šarapatif. Pliaga táto je cudzozemský tovar, jako to už aj jej meno ukazuje. Socializmus pochodí od latinského slova «socius,» čo toľko znamená, jako spoločník, a tak socializmus má vlastne znamenať spoločníctvo. Dľa nauky dnešných socialistov znamená ono síce spoločníctvo ale v tom smysle, že ten, komu sa nechce robiť a tak ani nič nemá, ba ani nič mať nemôže, chce byť spoločníkom toho, kto si vytrvalou pilnosťou a sporivosťou istý majetoch nagazdoval, chce, aby ho takýto usilovný a pilný človek choval ani pávka. Dneskajší socialista chce, aby pri málo práci mohol panský žiť.

Toto a jedine toto je cieľom socializmu. Všetko ostatné, čo socialistickí agitátori v svojich časopisoch pekného nahovorila o socializme, je čiro-čistá lož. Samo sebou sa rozumie, že socialistickí agitátori jednoduchému ľudu natrubia, že Pán Boh všetkých ľudí rovnakými stvoril, a že

tak všetci majú rovnaké právo na majetky, nahovárajú ich, že aby si žiadali svoju čiastku, a jak ju nedostanú po dobrotky, aby sa chytili zbrane. Takéto a týmto podobné hlúposti jednoduchí a nerozumní ľudia pravda uveria, ktorí sú natoľko zaslepení, že ani len to nevedia, že všetci ľudia nemôžeme byť rovnako majetní. Asíce jednoducho z tej príčiny nemôžeme byť všetci

Obrázok z teplých krajov.

rovnako majetní, lebo sme nie rovnako nadaní, nie sme rovnako usilovní. Že je tomuto v skutočnosti aj tak, donesieme zato zo života vzatý príklad.

V Budapešti v Ganzovskej fabrike pracoval pred pár rokmi čo jednoduchý robotník istý pán Zippernovský. Dnes je tento pán v Budapešti vážený, skutočne majetný človek. A jako prišiel k

tomuto majetku? Snáď pomocou socializmu? Nie veru, lež pomocou roboty. Tento pán Zippernovský, keď čo robotník pracoval v menovanej dielni, dňom a nocou zkúmal a proboval silu elektriny. Svojím bystrým umom a vytrvalou nezlomnou prácou a ustavičným bádáním odokryl dotiaľ neznáme sily elektriny, a tieto vynálezy spravily ho bohatým človekom. A takýchto pádov mohli by sme udať celú kopu.

Ale dajme tomu, žeby sa nejakým zázrakom všetok na zemi nachádzajúci sa majetok rovnako podelil medzi ľuďmi, čo by sme videli o pár krátkych dní? To, žeby o krátky čas bolo ešte viac majetných a ešte viac chudobných ľudí. Lebo veľmi mnoho ľudí, ktorí, jaknáhle by prišli takýmto nepredvídaným, takýmto zázračným spôsobom k majetku, založili by krížom ruky a nič iné by nerobili, jako jedli a pili. Títo ľudia by prišli o krátky čas o ten majetok, ktorý by zase len vandroval do vrecka tých, ktorí boli usilovní pracovití, sporiví.

Že je tomu skutočne tak, to často vidávame v každodennom živote. Jak často sme skúsili, že usilovným otcom nagazdovaný majetok jak chytro rozgazduje márnokratný syn, ktorý, keď premrhal aj posledný krajciar, stane medzi socialistov a žiada si svoju čiastku z majetku iných; na to pravda zabudne, že však mu Pán Boh dožičil pekný majetok, ten on ale len nemilobohu premrhal a teraz by rád z mozolov iných pilných ľudí žil.

Socialistickí agitátori sú veľmi múdri ľudia, ktorí hlúposť a sprostosť iných nesvedomite využijú k svojmu vlastnému prospechu, tak že z tejto hlúposti panský žijú. Jako sme to už rozpovedali, oni len to rozhlasujú, že sa majetok má rovnako podeliť, že každý má dostať rovnako mnoho zemi. Toľko rozumu ale socialistickí agitátori majú, že tieto zeme nedajú za darmo, lež ohlásili, že kto chce dostať zeme, ten musí na socialistické ciele platiť ročite istú summu. A tieto socialistické ciele sú: panský, bezstarostný život agitátorov.

Chudáci zavedení roľníci snáď poslednú zlatovku pošlú do Budapešti v tej nádeji, že už o krátky čas dostanú po 100 jutár zeme a ono horkýže. Socialistickí agitátori za tieto peniaze sa dobre zabávajú, a v svojom časopise len huckajú ľud k vzbuře, ktorý sa dá zaviesť a zopre sa vrchnosti, zopre sa vojsku a žandárom a koniec je, že príde o život.

Že jak zaslepený je ľud, vidno aj z toho, že mu ani len to nezide na rozum, že jak role podelíme rovnako medzi všetkých obyvateľov Uhorska, že sa jednomu a jednomu dostane tak málo, že to nepostačí k výžive. Raz prišiel k bohatému Rotschildovi jeden socialista, vytiahol z

vrecka nabitý revolver a opruc ho o prsia Rotschildove, žiadal si z majetku Roschildovho jemu pripadajúcu čiastku. Rotschild neztratil duchapriťomnosť, lež jednoducho vytiahol 10 krajciarnik z vrecka a oddal ho, socialistovi s nasledujúcimi slovami: Na svete je vyše tisíc millionov ľudí, : môjho majetku na každého pripadne 10 krajciarov, tu máte vašu čiastku. A socialista zahabnený odišiel so šestákom vo vreku. A tak by to bolo aj pri delení zemi. Tých pár zaslepených agrárnych socialistov si myslí, že sú iba oni na svete a že všetky role Uhorska budú podelené len medzi nich, na ten pád by sa potom pravda jednomu každému dostalo hodne. Lenže keďby raz prišlo na delenie, tu sú aj ostatní obyvatelia, ktorí tiež budú svoju čiastku požadovať a tak potom dneskajší socialisti práve tak prejdú, jako ten socialista, ktorý dostal od Rotschilda šesták, čo jemu pripadajúcu čiastku.

Z tohoto krátkeho náčrtu vidno, že celý socialismus není nič iné, jako túžba naničhodných, daromných ľudí za majetkom, za bohatstvom. Túto túžbu za majetkom bažiacich využijú jednotliví nesvedomití agitátori a udržujú ich v nádeji a viere, že veru sa dá zbohatnúť aj bez práce. My sme dokázali, že jediná cesta k zbohatnutiu je pilnosť, pracovitosť a sporivosť. Toto sú tie prostriedky, pomocou ktorých jedonkaždý príjde nevyhnutne k majetku.

Veľmi nás teší, že sa socialismus medzi Slovákmi neujíma. Neujíma sa preto, že nahliadajú, že jako z povetria nikto nemôže vyžiť, tak ani bez práce nikto nemôže zbohatnúť. Presvedčení sme, že socialistickí agitátori aj na Horniakoch budú probovať šťastie, že aj tu budú hľadať svoje obeť, ktoré by prispievaly svojimi krvopotne zarobenými haliermi k ich panskému životu; presvedčení sme ale, že tu budú darmo klopať, darmo hľadať obeť, lebo slovenský ľud sa im nedá zaviesť, nestane sa dojnou kravou socialistických agitátorov. Slovenský ľud má jeden-jediný prameň zbohatnutia a to je *práca*.

Slovo k rodákam.

Nové tisícročie vlasti sa nám s mnohými pohromami začína. Hrní sa na nás v našom občasi veľmi mnoho. Prúd vážnych udalostí so dňa na deň zrastá. Otázky, ktorým vyhnúť nemožno a ktoré riešené byť musejú, ustavične sa množia, a my sotva máme času k riešeniu i tých najsúrnejších. Veškeré sily, veštky rozumy napnúť je potrebné, aby sme zachvátení neboli. A synovia vlasti čo robia? V nevysvetliteľnej zaslepenosti sa hašteria a napádajú, do očí i vlasov si letia a to pre maličkosti, pre chatrnosti. Rozcapartená je spoločnosť, potrebná jednota vlasti-

synov roztrieskaná je na nescíselné strany a stránky, z ktorých každá neodškriepiteľne osobuje si mať výlučnú osobnú pravdu. A medzi tým drahý čas uchodí, sily sa vyčerpajú, osožná práca hľvie a sily i rozumy zväčša úhorom ležia.

Jednomyslnosť, svornosť, vzájomnosť i čistá láska k vlasti kedy že zavíta k nám kráľovstvo tvoje?!

Bohužiaľ, ešte vždy len slabé výhľady sú k tomu...

Jedna z najsúrnejších, no spolu aj najpovážlivejších otázok je otázka nebezpečného, — na dolných stranách vlasti nedávno len povstávšieho — a teraz menovite v Sabolči a v Zemplíne zúriaceho socializmu...

O solialisme vôbec nebudeme sa rozpriadať. Daj to Pán Boh, aby ho ľud náš ani len z chýru nepoznal, lebo — ak už ináč nemožno, — tedy len z jeho zlého chýru. Aspoň čo sa jeho zatračenia a opovrhnutia hodných zjavov dotýka, tie nech u nás neznámymi zostanú.

Dobrý, pokojný predtým ľud uhorský stal sa rozhorčeným. Zabudnul svoje zákonné a mravné povinnosti, zdivel, zúril a dopustil sa i ku svojej škode zbúry. Že to ľud sám od seba neurobil, urobil ani nemohol, to je na bielom dni. Príčinou toho sú buričia; nesvedomití, bezbožní, podlí buričia.

Buričia títo pofahom na ich škodlivé pokračovanie sú dvojakí. Za jedno takí, ktorí mu jed protizákonných naučení socialistických bezprostredne do duše vstúpajú, a za druhé takí, ktorí ho pod rúškou svätuškárstva prostredne poburovaním proti zákonu, vrchnostiam a verejnej auktorite na nepravé cesty vodí a pôdu tamtým pripravujú. Proti tým sa je ľahšie brániť, tí snadno môžu byť stíhaní prísnosťou zákona; tým nebezpečnejší, — lebo ťažšie je k nim pristúpiť — sú títo poslední. Preto aj ťažšia je ich vina a zodpovednosť.

Ku týmto posledným nútení sme pripočítat pliahu našu nezaslúženú: našich (?) zaslepených ľudárov. Tak to dokazujú ich vlastné skutky a ich každodenné výpovede.

Adjutant a námestník čierneho pátra Mikuláša Lepsényiho, bezzodpovedný redaktor «Krestana» akýsi «dr Jozef N. Janda» za potrebné držal v plátku svojom ľud náš o príčinách socializmu svojim spôsobom «poučovať». «Základ socializmu je — hovorí on — nesvedomitosť a nespravodlivosť.» A pravdu má. Lenže, čo z toho nasleduje? Nasleduje to, že i on a to v najväčšej miere, lebo je kňazom a redaktorom kresťanského — vraj — časopisu, mal by sa štíť nesvedomitosti a nespravodlivosti, tak ako čert svätej vody. Ale horkýže! Sotva že napísal jeden riadok pravdy, bezprostredne hneď nesvedomite

a nespravodlivo napáda liberalismus, rozumejúc pod tým vládu, obromnú väčšinu jej privrzcov, no a vrchnosti. Dľa jeho výroku liberalismus neurobiac nič, pranič dobrého, «zkazil všetko;» dľa neho sú vraj ľudia «i tak k zlému a nespravodlivostiam náchylní;» dľa neho chudoba nemá vraj žiadneho, ale pražiadneho práva. Nie je to prehnanosť? Nie je to poburovanie? — «Liberalismus zanedbal, ba len za privátnu vec vyhlásil vieru a nábožnosť, — hovorí ďalej svedomitý (?) a spravodlivý (?) redaktor — a teraz sa už môže za svojim hriešnym uchom škrabať až do krve, keď nevie prúd socializmu zastaviť.»

Odhliadnuc od týchto krásnych, do úst kňaza patriacich (?) výrazov, kde je tu pravda? Ako všetky slobody, tak i slobodu viery a náboženstva uznáva, hlása, požaduje a dáva liberalismus. To aj u nás previedol. Pán páter ale tejto slobody nechce. On slobodu, ba nadvládu hľadá a ziada len pre jedno-jediné náboženstvo. On to požaduje, aby svetská vrchnosť hnala ľud do lona cirkve. Aby svetský zákon nútil ľudí cirkevné obrady zachovávať, k tejto alebo onej konfessii patriť. A to by bola potom dľa neho sloboda náboženská?! Zovnútorň nátlak by mal tvoriť, udržiavať cirkve?! Bola by to potom viera a nábožnosť?! Áno, bola by, ale len na oko, a to by bolo zhubou nábožnosti i náboženství. Liberalismus nechce neoprávneného nátlaku, ale hlása i požaduje potrebu náboženského vynačovania; požaduje čistú bezzistnú vieru a pobožnosť, a dáva i podporuje k tomu slúžiacie prostriedky. Že je tomu tak, to vie každý, a len nesvedomitý a nespravodlivý človek to nechce uznať. Hej, pán redaktor! áno, «chovali sa vo vlasti našej občania hlbokou úctou oproti zákonu.» Bolo to «za časov mravnej nábožnosti,» kým náboženstvo ľudári do krčiem a kortesačských shromaždení neslušne nevovliekli, ctíli si pane redaktor opravdový liberalismus, a pomáhajte i vy niektoré slabosti jeho opraviť, pritom ale učte ľud skutočne kresťanstvu a vynačujte aj vašich spolubratov, že ich pole účinkovania je cirkev a náboženstvo. Dost tam majú práce a povinností, až primnoho, len by to boli vstave vyplniť. Nezanedbajte vaše úlohy a buďte skutkom a nie názvom «kresťan»-mi. *Pravdomil.*

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Výkaz o štátnom hospodárení v poslednej štvrti minulého roku. Od 1-ho októbra do 31-ho decembra minulého roku obnášaly krajské príjmy o 5 millionov a 156 tisíc zlatých menej, a výdavky o 171 tisíc zla-

tých viac, než v poslednej štvrti roku 1896-ho, a tak je peňažitý výsledok štvrtej štvrte minulého roku o 5 millionov 357 tisíc zlatých neprajnejší, než bol predvlani. Keď ale vezmeme do povaty celoročné lanské prijmy a výdavky a porovnáme tiež s predlanskými celoročnými prijmami a výdavkami, tak najdeme, že konečný výsledok minulého roku bol o 12 millionov 668 tisíc zlatých prajnejší, než predvlani. Toto je skutočne pekný výsledok, ktorý jasne svedčí o tom, že vláda prísne dozerá nato, aby v našich financiach bola udržaná rovnováha.

Pobyt kráľa v Budapešti. Jako vieme Jeho veličenstvo prišiel do Budapešti 15-ho februára a pobaví sa tu do konca tohoto mesiaca. S príchodom kráľa nastúpil tu v Budapešti čulý politický život. Nielen rakúski ministri, lež aj spoloční ministri, ba aj veľvyslancovia cudzích mocností častejšie sa bavia teraz v hlavnom meste našej vlasti, následkom čoho politické záväzky našej monarchie preložené je teraz do Budapešti.

Jako sa hovorí, na jar bude sa kráľ zase dlhší čas v Budapešti zdržovať, asíce preto, lebo vtedy sa budú vydržiavať 50-ročné slávnosti dejov odobraváň sa r. 1848. Tieto slávnosti budú sa vydržiavať 11. apríla, v deň potvrdenia, sankcionovania zákonov z r. 1848. Na tento deň príde kráľ do Budapešti a v kráľovskom hrade prijme poslanstvá.

Ponevác v druhej polovici apríla zasadnú delegácie v Budapešti, kráľ k vôli týmto nepretržene viac týždňov pobaví sa v Budapešti.

Pojednávanie krajinského rozpočtu. Snemovňa vyslancov dokončila vo štvrtok 24. t. m. pojednávanie rozpočtu ministerstva verejnej výučby a náboženstva. Zbýva ešte rozpočet ministerstva pravosúdia, honvédstva a financií.

Varínska voľba. Potvrdzujúci výbor snemu prezrel listiny vyslanca Štefana Roszivala a najdúc tiež v poriadku, voľbu potvrdil. Jako počuť, ľudová strana chce aj proti tejto voľbe zadať protest.

Z Rakúska. Z Viedne dochodia chýry, že sa ministerský predseda barón Gautsch má najbližšie poďakovať a miesto jeho záujme údajne gróf Franc Thun. Barón Gautsch nijak nevie smeriť Čechov s Nemcami a následkom toho niet výhľadu, žeby sa dali očakávať tiché, riadne pojednávania v ríšskej rade.

Ríšska rada bude začiatkom budúceho mesiaca svolaná, do tých čias musia sa smeriť Česi s Nemcami, alebo nastúpi zmena vo vláde.

Otázka gubernátora ostrova Kréty. Svojho času boli sme sdelili, že sa Rusko a Turecko nevedia dohodnúť ohľadom toho, kto má byť gubernátorom na ostrove Kréte. Rusko chcelo za gubernátora grécke knieža Juraja, proti čomu sa Turecka rozhodne zoprelo. Spor týchto dvoch mocností je dočasne tak riešený, že ostrov Kréta nedostane teraz konečného gubernátora, lež predbežne len dočasného.

Vládne nariadenie straniva rozposielania po pošte rozličných výtiskov. Vláda berúc do ohľadu, že

socialistickí agitátori rozposielajú okolo po krajine rozličné poburujúce spisy, ktorými otravujú a huckajú ľud, vydala nariadenie, že poštársky úrad povinný je jeden výtisk z časopisu oddať kráľovskému fiškalátu ešte pred rozposlaním tohoto časopisu. Kráľovský fiškalát jaknáhle vidí, že je v patričnom časopise niečo poburujúceho, od vyšetrojúceho sudcu vymôže hneď konfiškáciu časopisu a pošte vydá nariadenie, aby otázky časopis nevydala.

Toto nariadenie bolo jedine preto vydané, aby vláda takto mohla aspoň čiastočne prekaziť rozširovanie poburujúcich spisov.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne 15-ho februára. Dnes začali vyslanci pojednávať rozpočet ministerstva výučby a náboženstva.

Vyslanec *Sámuel* začal pojednávanie. Rečník za najhlavnejšie drží ľudové školy a uznáva, že sme v tomto ohľade od r. 1870-ho veľmi pokročili, žiaľbohu nie sme ešte ale na tom stupni, že by sme mohli povedať, že máme dokonálu ľudovú výučbu. Mnoho ľudových škôl neúčinkuje zodpovedne, lebo nemajú poriadneho učiteľa. Ľudová výučba veľmi by poškodila na ten pád, keby boli všetky konfesionálne ľudové školy soštatnené, lenže teraz sa to nedá previesť, lebo nemáme k tomu potrebných peňazí. Aj rozmnoženie detských opatrovní je veľmi potrebné, lebo pomocou týchto budú deti od svojho útleho veku stáť pod vedením odborne vzdelaných ľudí. Rozpočet prijíma.

Teraz sa ujal slova minister *Wlassicsa* a v obsírnej reči rozpovedal plány, pomocou ktorých chce naše učebné ústavy zdokonaľovať a výučbu viesť. Predovšetkým vyslovil svoj náhľad o soštatnení konfesionálnych škôl. Osvedčil sa, že on neni priateľom násilného soštatňovania konfesionálnych škôl, on rád ponecháva konfessiam jejich školy, len to žiada, aby konfessie svoje školy udržiavali na takej výške dokonalosti ako štát. Keď niektorá obec žiada, aby štát prevzal jej školu, on to vďačne urobí, jak mu to len hmotné prostriedky dovoľujú. Za osočovanie vyhlasuje tie tvrdenia, že sú štatne ľudové školy beznáboženské. V štátnych ľudových školách sám kňaz vyučuje náboženstvo, kdežto v konfesionálnych robí to len sám učiteľ.

Popri ľudových školách za veľmi vážne drží opakovacie školy, ktorých dosiaľ 400 založil po krajine. Taktiež za veľmi potrebné drží aj detské opatrovne a detské útulne, ktorých počet dľa možnosti rozmnožuje.

Aby sa deti už hneď v škole priučaly základom rozumného poľného hospodárstva, dal napísať pre učiteľov potrebné knihy, z ktorých si oni budú môcť nadobudnúť vyžadujúce sa známosti v tomto obore.

Prejdúc na stredné vyučovacie ústavy, prizvukoval potrebu toto, aby aj štát, aj konfessie zakladaly gymnázia a reálky, lebo len takto dostaneme potrebný počet takýchto ústavov.

Universitu tiež hodlá reformovať. Odporúča rozpočet k prijatiu.

Ján Hock zaoberal sa s vychovávaním umelcov, o ktorých hovorí, že v dielach svojich napodobňujú cudzozemských umelcov.

Hovoril ešte *Zsigárdy*. Dokazoval, že je u nás málo vyšších škôl; za potrebné drží vytavenie tretej univerzity a tým cieľom odporúča mesto Prešporok.

Zasadnutie dňa 16-ho februára. Pojednávanie rozpočtu ministerstva výučby a náboženstva otvoril dnes ľudový vyslanec *Mócsy*. Tvrdí, že socializmus je výsledok beznáboženskosti, ktorú vláda uviedla do života zákonom. Žiada rozšírenie volebného práva a náboženskú výchovu, lebo iba toto je vstave zamedziť šírenie sa socializmu. Zatým prešiel na židov, o ktorých hovorí, že sú pôvodcami všetkého zlého.

Franc *Komlóssy* zaoberal sa tiež so socializmom. Aby sa toto zlo nešírilo, treba odlúčiť agitátorov od ľudu. Celý socializmus prestane sám od seba, jaknáhle sa vláda spojí s cirkvou proti tomuže. Potrebujeme vlasteneckých kňazov a učiteľov; odporúča vláde, aby sa postarala o polepšenie hmetného stavu kňazov a učiteľov. Rozpočet prijíma.

Prešlo sa na *interpellácie*. Ján *Molnár* sputuje sa ministra obchodu, či je náchylný porobiť poriadky, aby poštárski úradníci a listonoši aspoň každú 2—3 nedeľu mohli ísť predpoludním do kostola.

Ten istý vyslanec interpelloval ďalej ministra vnútra, ponosujúc sa, že čacanský hlavný slúžny nedovolil vydržiať tamejšiemu katolíckemu kruhu zábavu.

Franc *Sima* interpelloval ministra vnútra preto, že budapeštianska polícia prehliadla byt Várkonyiho, redaktora socialistického časopisu „Földmivelő“.

Minister odpovedal na interpelláciu, osvedčiac sa, že schvaluje pokračovanie polície. Várkonyi je hlavným vodcom socialistov, on viedol celú agitáciu, ktorá sprisahala sedliakov proti pánom. Odpoveď bola v známosť vzatá.

Zasadnutie dňa 17-ho februára. Prv než sa započalo pojednávanie rozpočtu ministerstva výučby a náboženstva, vyslanec *Rehoczky* vysvetľoval svoje predošlé reči. On preto žiadal, aby vláda prísne vystúpila proti socialistom, lebo dobre vedel, že sedliaci na Dolniakoch už boli celkom hotoví k povstaniu, mali už aj deň určený; heslom ich bolo: pánov zabíjať a kaštiele podpaľovať. Čo sa týče volebných trov, hovorí, že každá politická strana podporuje peňažite svojich prívržencov; jedna strana dáva viac, iná menej.

Zatým sa pojednával rozpočet ministerstva kultu. Franc *Major* súri založenie tretej university.

Juraj *Bernády* zaoberal sa s ľudovou výchovou; tvrdí, že škôldozorcovia nezodpovedajú svojej povinnosti.

Franc *Bessenyei*. Uznáva, že naše ľudové školstvo v posledných rokoch spravilo obrovský pokrok a že krajina veľké summy obetuje na rozkvet tohože, vzdor tomu ale jesto ešte vždy mnoho ľudí, ktorí nevedia čítať a písať. Zaoberal sa aj s otázkou domáceho priemyslu,

prosí ministra, aby na Dolniakoch sriadil ovocinárske a vinárske naukobehy.

Zasadnutie dňa 18-ho februára. Aj dnes sa hovorilo ešte o kassách jednotlivých politických strán. Franc *Kossuth* tvrdí, že neodvislá strana nemá žiadnych peňazí a že nenapomáha kandidátov pri voľbách.

Rohoczky odpovedal *Kossuthovi*, že veru to on neverí.

Ujal za slova aj ministerský predseda barón *Bánffy* a zavrátil tie pomlavy, že vraj vláda za peniaze rozdáva kráľovské vyznačenia.

O rozpočte ministerstva kultu hovoril zatým Michal *Juriss*. Ponosoval sa že do gymnásii chodí mnoho židov. Židia by si mali postaviť sami gymnásia.

Pavel *Szöts* zaujal sa učiteľov, ktorých plat žiada zvýšiť, taktiež aj o to sa treba postarať, aby všade bol dostatočný počet učiteľov; súri soštatnenie škôl ľudových.

Julius *Várossy* hromžil na niektorých škôldozorcov.

Zasadnutie snemovne dňa 19-ho februára. Skoro celé dneskajšie zasadnutie vyplnila reč ministra *Wlassicsa*, ktorý odpovedal na námietky a otázky, prednesené so strany jednotlivých rečníkov. Hovorilo sa, že sú cirkevno-politické zákony škodlivé jednotlivým náboženstvám, minister dokázal, že to neni pravda; práve naopak, zákony tieto poslúžia k pozdvihnutiu náboženského ducha, lebo odlúčili svetské veci od náboženských.

Našli sa aj takí, ktorí tvrdili, že vláda chce zhabať, sekularisovať kňazské majetky. Minister sa osvedčil, že vláda na takého niečo nikdy nemyslela. Na gymnásia vydržované z katolíckeho fondu vláda vymenúva profesorov len katolíckeho náboženstva, a tak tedy nemôže ta vymenúvať vyzlečených kňazov, jako to tvrdil vyslanec *Juriss*.

Pri pojednávaní rozpočtu našli sa vyslanci, všetko pravda len z ľudovej strany, ktorí vychvalovali antisemitizmus. Minister poukázal na nebezpečie, jaké väzí v antisemitizme. Antisemitizmus zprvu je namerený len proti židom, neskoršie ale vyrastie v nenávisť jednej spoločenskej triedy proti druhej.

Na doliehanie, aby bola založená tretia universita, odpovedal, že toto neni ešte tak veľmi potrebné. Odporúčal prijatie rozpočtu.

Po reči ministra, ktorú prijaly s pochvalou všetky parlamentárne stránky bol rozpočet vo všeobecnosti prijatý.

Na konci zasadnutia interpelloval *Zmeskal* v záležitosti varínskej voľby.

S tým bolo zasadnutie ukončené. Najbližšie zasadnutie bude v popolečnú stredú dňa 23-ho januára.

Robotnícky zákon.

Zákon o právnych pomeroch medzi robotníkmi a prácu dávajúcimi: alebo zkráteno robotnícky zákon bol nedávno sankcionovaný a v krajinskom zákonníku uverejnený, čo II-hý zákon z r. 1898-ho. Zákon tento tak

hlboko siaha do každodenného života, že za potrebné uznávame uverejniť ho v celom znení, aby tak jak robotníci tak aj statkári poznali povinnosti a práva svoje.

I. hlava.

O robotníckych listoch.

1. §. Ten, kto sa sjeďná konať gazdovskú prácu nie jako čelaď, musí mať robotnícky list.

2. §. Robotnícky list vydá predstavenstvo obce, kde robotník stále býva.

Robotnícky list nesmie sa odopreť žiadnemu robotníkovi.

3. §. Za vydanie robotníckeho listu predstavenstvo nesmie vyberať poplatok.

Keď sa robotnícky list ztratil alebo keď znišiel, za jeho druhopis (druhé vydanie) zaplatiť treba jednu korunu v prospech obecného podporovacieho fondu (71. §.)

4. §. Na robotnícke listy štemplov netreba.

5. §. Že ako treba vydávať robotnícke listy, a obnovovať ztratené, zapísané alebo znižené robotnícke listy, to minister orby v uszozumení s ministrom vnútra cestov nariadenia ustanoví.

II. hlava.

O uzavrení kontraktov na gazdovskú robotu.

6. §. Stránky môžu sa slobodne dohodnúť o kontraktuálnych podmienkach.

Také usnesenia uhlávajúcich sa stránok, ktoré usnesenia protivia sa zákonu alebo predpisu právomocenskému, nemôžu sa vôbec v platnosť uviesť, — a také usnesenia, ktoré do kontraktu pojaté neboly, môžu sa v platnosť uviesť iba riadnou zákonnou cestou.

7. §. Pri nahradení škody, ktorú platiť treba na základe zákona alebo kontraktu, a pri znášaní postupovacích útrat, — ak v kontrakte niet inakšieho usnesenia, robotníci do spoločnej roboty jedným a tým istým kontraktom zjednaní, viazaní sú solidárne (jedon za všetkých a všetci za jedného).

8. §. S takými robotníkami, ktorí chcú kontraktuálne nie na spôsob čelade prijať na seba žatie, snášanie, tlačenie, mlátenie a vôbec dajakú gazdovskú robotu, robotnícky kontrakt uzavreť treba vždy písomne a to, s výnimkou prípadov v 17., 30. a 40. §-e obsažených, pred obecným predstavenstvom (pred obecnou radou), ktorá je príslušná v bydlisku zamestnávateľa, jeho oprávneného povereníka alebo väčšiny robotníkov. (13. §.)

Taký, hoc na konanie gazdovskej roboty uzavrený kontrakt, ktorý nepovstal spôsobom v tomto zákone určeným alebo na základe 17. §-a, — pred administratívnou vrchnosťou, nemôže sa v platnosť uviesť.

9. §. V kontrakte na žatvu vždy sa má pomenovať rodzaj obilia a má sa označiť, že jako veľký je asi priestor.

A jestliže zamestnávateľ vo svojom gazdovstve jednu čiastku žatia chce dať vykonávať od svojich príslušníkov, zamestnancov, sluhov alebo nádeníkov, nuž okolnosť túto tiež treba vyzdvihnúť v kontrakte, označiac rodzaj

obilja, ktoré sa má takto sožať a to, že aký je asi veľký ten priestor.

10. §. Jestliže uhlávajúce sa stránky plácu za žatie, snášanie, mlátenie a tlačenie ustálily v istej čiastke nádejnej úrody, v tom prípade pláca nech sa v kontrakte ustáli dvojako, a síce: zodpovedave priemernej dobrote tej úrody, ktorú mal v tom roku zamestnávateľ, istým odváženým množstvom úrody, alebo aj hotovými peniazmi (35. §.).

Ak sa zaviazze zamestnávateľ v kontrakte, že bude sám chovať robotníkov, nuž v kontrakte ustáliť treba aj peňažnú hodnotu dennej chovy. (31. §.).

11. §. Ak robotníci pri uzavrení kontraktu dostanú závdavok alebo preddavok, ten počítať treba do pláce a prinavrátiením takého nezruší sa platnosť kontraktu.

12. §. Ak robotníci v hotových peniazoch alebo v cenných papieroch záruku dajú na zadržanie kontraktu, poťažne na poistenie nahodilej škody zamestnávateľovej, tú záruku položiť treba do depositum u toho obecného predstavenstva, ktoré pri uzavrení kontraktu postupovalo. (60. §.)

Ak robotníci intabulovaním na nehnuteľnosť podávajú záruku zamestnávateľovi, nuž pri právnej záležitosti, pri listine poťahujúcej sa na podanú záruku, poťažne pri jej extabulovaní, ďalej pri prosbách a prílohách podaných ku pozemkoknihovej vrchnosti, nežiadajú sa štemplo a poplatky.

13. §. Kontrakt, ktorý sa má uzavreť dľa 8. §-u pred obecným predstavenstvom a ktorý sa má spísať vo dvoch exemplároch, pred podpísaním povinný je obecný notár v prítomnosti jedného člena predstavenstva pred stránkami prečítať, povinný je práva a povinnosti týchže v materinskom jazyku stránok vysvetliť a upozorniť ich na zákonné následky narušenia kontraktu.

Obidva exempláre kontraktuálnej listiny uhlávajúce sa strany podpísať majú v prítomnosti notára a člena predstavenstva. Stránka, ktorá písať nevie, položí znak ruky a jej meno nech napíše notár čo písať mena.

14. §. O podpísaní kontraktu povinný je notár spolu s členom predstavenstva v záverke, ktorú pripísať treba na obidva exempláre kontraktuálnej listiny, vysvedčiť, že listinu predčítal a vysvetlil, ďalej podpisy uhodnoverniť a v robotníckom liste jednotlivých uhlávajúcich sa na užívanie robotníckeho listu zaviazaných robotníkov, ktorý ukázať musia, poznačiť meno zamestnávateľa, rodzaj a čas roboty s tým, že majiteľ robotníckeho listu pred nimi kontrakt uzavrel.

Jedon exemplár záverkou opatreného kontraktu nech sa hned odovzdá zamestnávateľovi a druhý exemplár povereníkovi robotníkov, ktorého v kontrakte treba pomenovať.

15. §. Za vysvetlenie, predčítanie a uhodnoverenie každej jednej kontraktuálnej listiny notár vyberať môže spolu nasledujúce poplatky:

a) ak počet robotníkov prevyšuje päťadvadsať, 1 korunu;

b) ak neprevyšuje päťdesiat, 2 koruny;

c) ak prevyšuje päťdesiat, 3 koruny.

Za vidimovanie kontraktu sa neplatí. (17. §.)

Útraty pri uzavieraní kontraktu platí zamestnávateľ.

16. §. Ak sa o tom presvedčí notár, že si kontrakt neväimnul to, čo je obsažené v 9. a 10. §-e tohoto zákona a vôbec ak sa kontrakt protiví zákonu alebo predpisu, zakezuje sa mu spoluúčinkovať pri uzavieraní kontraktu.

Zakazuje sa ďalej zvlášte aj vtedy spoluúčinkovať, keď robotníci došli uzavierať kontrakt a povinní mať robotnícky list nemajú, alebo ak na tú istú prácu, dľa jeho vedomia už s druhým zamestnávateľom kontrakt uzavreli.

17. §. Na predostrenie administratívneho poverenia, vykonaného s vypočítaním účinkujúceho, na právomocenskom území poľnogazdovského poverenia alebo gazdovského spolku, minister orby v usrozušení s ministrom vnútra v jednotlivých právomocnostiach alebo okresoch výnimečne povoliť môže, aby sa kontrakty na gazdovskú prácu nemusely pred predstavenstvom uzavierať, a aby sa kontrakty, spísané vo dvoch exemplároch po podpísaní predstavenstva iba na vidimovanie predložily. (18. 15. §§.)

18. §. Dľa 17. §-u zamestnávateľ povinný je kontrakt, naložený vidimovať, na vidimovanie predložiť predstavenstvu tej obce, v ktorej sa kontrakt uzavrel, povinný je ďalej zamestnávateľ to, že sa kontrakt uzavrel, vpísať do robotníckeho listu umlúvajúcich sa robotníkov, — ak že sú tíže povinní mať robotnícky list, — a jeden exemplár kontraktualnej listiny odovzdať robotníkom, pofažne ich povereníkovi (60. §.)

19. §. Ak stránky v obapolnom usrozušení chcu zmeniť podmienky kontraktu počas jeho platnosti, musia v každom ohľade zachovávať to postupovanie, ktoré zákon na uzavieranie pôvodných kontraktov predpisuje. (8., 13., 18. §.)

20. §. Uzavrený robotný kontrakt, okrem prípadov, ktoré sú vypočítané v 22. a 25. §-e tohoto zákona, jednostranne právnym spôsobom nemôže byť zrušený, ale sa musí vyplniť od obidvých stránok pod tarchou zákonných následkov. (60., 62. a 63. §.)

21. §. Pri kontraktach na gazdovskú robotu netreba stemplov ani poplatkov.

III. blava.

O prípadoch zrušenia kontraktu.

22. §. Zamestnávateľ má právo zrušiť kontrakt na-proti tomu robotníkovi, ktorý v čase po uzavrení kontraktu:

a) zamestnávateľovi, členovi jeho familie, od nebo oprávnenému povereníkovi v dišponovaní a v dozore skutkom ublíži, alebo proti jeho telesnému zdraviu, životu alebo majetku trestný skutok spácha, alebo sa oň pokúsi;

b) ktorý na majetku zamestnávateľa, člena jeho familie, jeho oprávneného povereníka v dišposiciach a dozore, úmyselne škodu zapríčinil;

c) kto pre zločin alebo previnenie zo ziskubažnosti pochodiaci odsúdený bol;

d) kto odsúdený bol pre priestupok, spáchaný proti 65. alebo 66. §-u tohoto zákona;

e) kto sa nespôsobným stane do konania roboty.

23. §. Zamestnávateľ pre ktorýkoľvek v 22. §-e uvedený prípad len vtedy môže zrušiť kontrakt, keď toto svoje rozhodnutie 24 hodinami po tom, ako sa dozvedel o prípade, za príčinu zrušenia služiacom, robotníkovi buď ústne buď v tomže čase v rekomandovanom liste na vedomie dá. Ak zamestnávateľ zameškal toto uvedomenie, kontrakt pozdejšie nebude môcť zrušiť z tejto príčiny.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPISY.

Liptovská V. Štiavnica, dňa 15. februára.

Otený pán Redaktor!

V dopise so dňa 6. januára v krátkosti som bol podotknul v našom milovanom časopise, že minulého roku odpredalo sa hory za vyše polosma tisíc zl. r. č. a ľud v biede postavený nedostal z toho podnes ani haliera, ba čo viac, nemá sa ani čím okúriť, následkom čoho prinútený je buď zo svojej vlastnej hory kradnúť, alebo za drahé peniaze z Lubochne a iných drevených skladov kupovať. Či nezabolí srdce človeka?!

Na toto všetko sa díva pán s vřsku, čili pán z Rakova. Aby pomohol ubiedenému ľudu čo ľudár, o to sa najmenej stará. Jemu je najmiššie, keď môže v politike spolublížnych napádať, proti ním vojnu viesť, ako na príklad proti hlavnému županovi stolice prešporskej, proti liberálno-židovskému socializmu atď.

Hej! pane potomku z Rakova, keby ste vy chceli na vašich zdedených hniezdach trochu posedieť, otvorit železné dvere na vřskoch Fuzoň a Krivoň, do ruky vziať tam uložené úpisy a pýtať sa: či nejaká krivda, alebo kliatba na nich neväzí, tam by ste našli nie veľmi starožitné, lež len od roku 1849. uložené, takzvané „perenálne passije,“ nad ktorými rod Povolných a Velko-Malo-Štiavnických Thóltov horké slzy leje.

Pán s vřsku zúri v politike proti židovskému socializmu, keď ale potrebuje zlato, korí sa Schlezingerom, čo árendátorom a ostatným jeho krémárom,

V našej obci sú štyri krémy, kostola niet, obyvatelov dľa vierovyznania je 750 katolíkov, 82 evanjelikov a 32 izraelitov.

Pán s vřsku sa priznáva k cirkvi katolickej, keď je on tedy tak horlivý katolík, k tomu veľký priateľ ľudu, či by nemohol jeden zo štyroch zdedených kaštieľov obetovať na dom Boží so zlatým nápisom: „Venite, adoremus Dominum,“ náš ľud by ho dozaista ctíl a radoval by sa, že nemusí päť kilometrov dialky do druhej obce do kostola chodiť. A jeden zo zdedených kaštieľov podobá sa kostolu, mal dve drevené veže, cestovatelia sa vždy domnievali, že je to kostol. Než aká premena, keď prišiel dedič do Štiavnice, dal zboriť dve

drevené veže a na ich miesto postavil Konštantínopol s dvoma múranými mečetami, na ktorých, keď pán s vráku odcestuje na ďalekú púť, jastraby, sovy, kuviky, vyspevujú.

Úbohý náš ľud pred kommasáciou navštevoval slobodne chodníkom cez Brezince kostol v obci Ludrovej, slobodne požíval zo žriedla kyslú vodu „šťavicu“, teraz — Pane Bože uchovaj! — nesmie nikto chodníkom prechodiť, lebo na tento čas patrí celá stráž i s Brezinou pánovi s vráku. Hľa! také časy žijeme, nie div že naše oči, vo vlastnej otčizni, vylievajú horké slzy.

Som s úctou *Velko- a Malo-Šiavnický*

Orava, dňa 16. februára 1898.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Všeobecne je známo, že hore našou stolicou sa stavia železnica: s prácou sa ponáhľajú, a bárs je i počasie nepríjemné, napredujú značne. Robotníci zamestnaní pri práci sú ubiedení, otrhaní, opustení. Naši India, bárs jak sú chudobní, ale bieda takto z nich nekričí, ako z týchto cudzieh, posbieraných Talianov, Rumunov, Poliakov atď.

Z rieky Oravy lady už odišli a narobili mnoho škody pri tejto železničnej práci. V Dolnom Kubíne na Orave vystavený dočasný most, cez ktorý vozili hlinu, skaly, drevo na dráhu, smietol ľud tak, že ani neznáť, kde stál a drevo z neho pomrvilo na triesky.

Už začaté a nedokončené škarpy ľud pobúral, blízko vody naukladané skaly rozvával; vozy, v ktorých po dočasných šínach zem a skaly na dráhu navážali, ľud pobral.

Niže Záskania jeden furman spadnul s koňmi i s vozom do rieky Oravy; on sa síce oslobodil, ale kone i voz vzal ľud a na jednej mrcine vyše Párnice vyhodenej sa teraz pasú vrany a straky.

Koncom minulého mesiaca pri Kráľovanech jeden sprievodčí nákladného vlaku sa zabil. Neborák, už doma mal tušenie a s veľkou nevoľou išiel konať túto poslednú cestu. Jeho manželka so strachom ho prepúšťala a veľmi žalostne sa s ním lúčila, lebo že vraj mala strašný sen; videla svojho manžela v krvi ležať, a hľa sen ten sa jej aj splnil.

Náš stoličný bál nie veľmi chýrne sa vydaril, lebo málo osôb bralo na ňom účasť; príčina je, že v ten deň bol veľmi zlý čas, takže z ďalších dedín a miest stolice ani na saňach, ani na voze sa nedalo ísť.

Zima nám nastala nová; miestami napadlo veľmi mnoho snehu. To je ale pre drevených kupcov dobre, lebo si môžu drevo z hôr povyväzať.

Jarmoky lichvové do susedných stolíc sú nám už povolené, a tým sa splnila dávna naša žiadosť, lebo kúpectvo na statok u nás už nestálo nič. Teraz je už statok zas v cene, lebo ho máme kde odpredať. Zdalo sa, že nám potrava pre lichvu chybeť nebude, ale veru niektorí gazdovia už počínajú krm hladať; a kde že sme ešte od jari a kedy ešte vyženieme statok na pašu?

V panstve oravskom sa staly veľké premeny. Všetci podhorári (vyjmúc jedného) poslaní sú do pensie; ich miesto záujmu hájníci I. triedy s platom 400 zl. deputát, drevo a kvartier. Takrečeno všetci hájníci panskí sú poprekladaní a tak reorganizácia menších služobníkov pri tomto panstve je prevedená.

Kolkí učítelia sú v našej stolici, čo sú len polovic platení, ba i menej jako hájníci tohoto panstva. U nás

ešte učítelia nemohli si vydobíť to miesto, ktoré im aj právom patrí v spoločenskom živote, prekážkou sú mizerné ich platy, a pri planom plate ani len uznalivosti sa im nedostáva, ktorú si krvopotne zasluhujú.

S úctou

Furman.

BESEDNICA.

Dobrodružstvá kalífa Harun Aressyda.

(Z arabských poviedok.)

Historka Kodjah Hassan Alhaballa.

(Pokračovanie.)

Keď dvaja priatelia prichodili, spozoroval som ich už z ďaleka. Bol som celý zmatený a chcel som sa schovať. Avšak predsa som to neurobil a keď ma pozdravili i ja som sa im pozdravil. Oči svoje som ale hneď sklopil, a keď som im rozpovedal moje druhé nešťastie, vysvetlil som im, prečo ma i teraz našli v takej chudobe jako predtým po prvý i druhý raz, keď ma bol Saadi po dvarazy obdaroval, aby mi spomohol

Potom som pokračoval: „Snáď poviete, že stodevät desiat dukátov mal som inam ukryť, nie do takého hrnce, ktorý ešte ten deň odniesli z domu. Lež ten hrniec na tom istom mieste stál už dlhé roky a keď žena potrebovala otruby, nikdy ho odtiaľ nepohla. Či mohol som teda predpokladať že práve v ten deň, keď nebudem doma, pôjde okolo nás predavač piesku a moja žena súc bez peňazí prekupí hrniec za piesok? Na toto mi môžete namietnuť, prečo som to nesdelil mojej manželke; avšak zdravého rozumu India, za jakých vás považujem, takúto radu by mi nikdy nedali. A čo sa toho týka, že prečo som peniaze neschoval na iné miesto, pýtam sa, kto mi ručí za to, že by tam boli bývaly peniaze na bezpečnejšom mieste? — Pane“ — rieknem potom obrátiac sa k Saadimu, „neľúbilo sa Bohu, aby z hojného obdarovania zbohatnul. Náleží to, aby i naďalej ostal chudobným, medzi tie nevysvetliteľné tajnosti, ktoré nevieme pochopiť. Preto sa ja naproti vám i naďalej chovať budem s veľkou vďakou práve tak, jakoby ste bohatým obdarovaním mňa úplne boli dosiahli svoj cieľ“.

Keď som zamlčal, prehovoril Saadi: „Hassan, keď by snáď i uveril všetko to, čo si nám tu rozpovedal a nepredpokladal by, že tým len zakrývaš svoje korheľstvo a zlé gazdovanie, predsa by si dobre premyslel, aby tak zatate neopätovoval svoje próby, pre ktoré mohol by vyjsť na nivoč. Ja neľutujem tých štyristo dukátov, o ktoré som sa pripravil, aby teba vytrhol z biedy; ja som to urobil k vôli nebu, od teba neočakával som vďaky, lež radosť, že som ti niečo dobré urobil. Ľutujem len to, že som tú próbu neurobil s iným, ktorý by snáď lepšie bol vedel použiť môjho daru.“

Po týchto slovách obrátil sa k Saadovi a pokračoval: „Saad, z mojich práve poradených slov mohol si sa presvedčiť, že som sa ešte cele nezriekol mojej mienky. Preto ale môžeš teraz i ty zkusiť pravdivosť tvojho tvrdenia jednou próbou. Ukáž mi, či i mimo peňazí sú cesty a spôsoby ku založeniu blahobytu bedára v takom smysle, ako my to pochopujeme a tým cieľom neber iného, lež zkus to u Hassana. Čokoľvek mu dáš, ja neverím, že by tým mohol byť bohatší, než s tými štyristo dukátmi.“

Saad ukázal Saadimu kus cínu a riekol: „Vidiš,

že dávam Hassanovi kus cínu, ktorý som práve zdvihnuť so zeme, a presvedčíš sa, čo mu ten cín osahu prinesie.“

Saadi pustil sa do hlasitého smiechu a zvolal: „Kus cínu? Veď to nedonesie viac Hassanovi, než jeden balier a čo si počne Hassan s jedným halierom?“

„Saad medzi tým podal mi kus cínu a riekol: „Nech sa on len smeje, a ty len vezmi tento cín. Mnoho nám budeš raz rozprávať o tom šťastí, ktoré ti tento cín do domu prinesie.“

Ja som myslel, že Saad len žartuje. Napriek tomu ale s vďakou prijal som kus cínu a aby zdánlive urobil zadosť jeho žiadosti, schoval som cín do záhrenia. Na toto oba priatelia odišli a ja som začal opäť pracovať.

Keď som sa večer pred uložením na lôžko soblíkal a složil som opasok, kus cínu, na ktorý som bol úplne zabudol, spadol na zem. Zodvihol som ho a odložil na miesto ku mne najbližšie.

V tú noc stalo sa, že jedon môj sused rybár pri opravovaní svojho člna potreboval cín. On sám nemal ani kúska cínu a pretože bol už večer a obchody zavreté, nemohol si cínu už ani kúpiť. A on, aby mal na druhý deň so svojou familou čo jesť, musel nad ranom odísť ryby loviť. Sdeliac túto omrzlosť svojej manželke, poslal ju, aby šla požičať cínu od daktorého suseda.

Manželka poslúchnuc svojho muža, šla z dom do domu po obúch stranách ulice požičovať cín, ale nikde nedostala. Prišla domov a rozpovedala to svojmu mužovi, ktorý pomenujúc viac susedov, pýtal sa či aj u tých bola. Ona prisvedčovala. „I u Hassana Alhabbala,“ pokračoval, „stavil by sa, že si tam nebola.“

„Máš pravdu,“ odpovedala žena, „u Hassana som nebola, ale či myslíš, že keď by bola k nemu i išla, žeby mi bol dal cínu? K Hassanovi nech človek len vtedy ide, keď nič nepotrebuje; ja to viem už z vlastnej skúsenosti.“

„To nerobí nič,“ odpovedal rybár, „ty si sa len hanbila, ale ja chcem, aby si šla ta. Bola si už snáď i storáz u neho a nedostala si, čo si hľadala; ale dnes snáď dostaneš cín, ktorý potrebujem; chcem, aby si šla ta.“

Manželka rybárova hundrajúc odišla a zaklopala na dvere. Ja som síce už spa, ale prebudiac sa zvolal som: „Čo je?“

„Hassan Alhabbal“, volá žena hlasite „môj muž potrebuje kus cínu na opravenie svojej siete; keby si mal kúsok, prosí ťa oň.“

Tu napadlo mi hneď, že mi dal Saad kus cínu, o ktorom som vedel, kde je. Preto hneď zvolal som, že cín mám a aby len trochu počkala, že jej ho moja žena hneď vynesie.

Keď moja žena cín vyniesla, manželka rybárova pojatá veľkou radosťou prehovorila: „Suseda, ja a môj muž sa nad touto výpomocou tak tešíme, že vám už teraz všetky tie ryby sľubujem, ktoré pri prvom vyhodení siete môj manžel uloví; a viem, že ani môj muž tento môj sľub nezmení.“

Rybár natešený, že ačpráve to nepredpokladal, cín predsa dostal, schválil sľub svojej ženy naproti nám. „Som rád,“ hovoril, „že si ma v tom úmysle predbehla.“

Opraviac svoje siete dvomi hodinami pred východom slnca šiel ryby loviť. Na prvé vyhodenie svojich sietí chytil len jednu jednú, ale vyše rýfa dlhú a primerane hrubú rybu. Potom i viac ráz rozhodil svoje siete a mal veľké šťastie, ale ani jedna z lapených rýb nebola tak veľká než tá prvá.

Rybár dokončiac lovenie a navrátiac sa domov, hneď pomyslel na mňa. Ja som sa počudoval, keď som ho videl prichádzať s rybou.

„Sused,“ hovorí, „moja žena minulej noci za tú výpomoc s cínom sľúbila vám prvú rybu, ktorú chytím a i ja som schválil jej sľub. Pre vás dal Boh len túto jednu a prosím vás, vezmite si ju. Keby sa bola i celá sieť naplnila rybami, všetky by vám bol dal. Preto teda prijmite túto tak ako je.“

„Pán sused“, odpovedám, „ten kúsok cínu ani nezasluguje takúto odmenu. Susedia majú si takýmto drobnosťami vypomáhať, a ja som urobil len to, čo by i ja očakával v podobnom páde. Preto, keď by nevedel, že mi to dávate z čistého srdca, ani by váš dar neprijal. Ponevác ale to chcete, teda rybu prijímam a z čistého srdca vám za ňu ďakujem.“

S tým bol koniec vzájomnému ucteniu sa a ja som rybu zanesol mojej žene.

„Tu máš,“ hovorím „rybu, ktorú nám sused rybár doniesol z vďaky za cín, ktorý sme mu v noci dali. Toto je to, čo môžeme očakávať od daru Saadiho, ktorý mi včera dal s tým sľubom, že mi donesie šťastie.“

A zároveň rozpovedal som jej všetko o návrate priateľov a čo sa medzi nami stalo.

Moja manželka pri pohľade na túto veľkú rybu prišla do rozpakov. „Čo myslíš,“ hovorí, „čo máme urobiť s tou rybou? Panva je nie čistá a súca je len ku vareniu malých rýb, a ku uvareniu takejto veľkej ryby nemám dost veľkého hrnce.“

„To je už tvojou vecou,“ hovorím, „priprav rybu dľa svojej vôle, či ju upečieš alebo uvaríš, ja budem so všetkým spokojný.“ To rieknuť, odišiel som po svojej práci.

Pri čistení vypadol z ryby veľký diamant, ktorý očistiac, zdal sa mojej žene ako kus skla. Ona síce už počula a diamantoch hovoriť, ale keď by bola i taký videla alebo v ruke mala, predsa diamant dostatočne nepoznala. Preto dala ho najmenšiemu dieťaťu do ruky, aby sa s ním zahralo a ostatné deti tiež obzeraly diamant dávajúc si ho z ruky do ruky.

Večer zapáliec kahanec, deti ešte vždy ihrajúce sa s diamantom spozorovali jeho žiaru, keď im moja manželka zaelonila svetlo svojou postavou hotoviac rybu a preto deti jedno druhému vytŕhaly z ruky diamant, aby ho lepšie oprobavali. Z tohto rozumie sa povstala medzi deťmi zvada a krik, ktorá prestala len vtedy, keď sme si sadli k večeri.

Po večeri za strhol krik a ja chtiac zvedieť príčinu, pýtal som sa najstaršieho, prečo robia taký hurt. „Otecko“, odpovedá „príčinou nášho kriku je jedon kúsok skla, ktorý, keď naň pozeráme chrbtom obrátení ku kahanec, svieti“. Vzal som sklo teda do ruky a sám urobil som próbu.

Zdalo sa mi to byť zvláštnym a preto pýtal som sa mojej ženy čo je to za sklo?

„Neviem“, odpovedá „vytiahla som ho z ryby, keď som ju čistila.“

Ani jednomu z nás neprišlo na mu, že by to mohlo byť niečo iné než sklo, ale próby robili sme ďalej. Kázal som žene kahanec zahasíť a na to presvedčil som sa, že toto sklo dáva také svetlo, pri ktorom si môžeme i ľahnúť.

„Toto je,“ hovorím, „už druhý osov z cínu, ktorý som dostal od Saada, to jest, že usporíme cenu oleja.“

Deti vidiac žiaru skla, robily strašný krik, ktorý sme i my zväčšovali tým, že sme ich k tichosti napomínali. Ticho nastalo ale len vtedy, keď sme všetci usnuli.

Na druhý deň rano o kus skla ani sa nestarajúc, šiel som po svojej práci. Nikto sa na tom nebude čudovať, lebo sa to stalo so mnou ako s takým človekom,

ktorý v svojom živote sklo áno, ale diamant nikdy nevidel a o jeho hodnote nemal ani poňatia.

Tu musím poznamenať, že mojím susedom bol jeden obchodník s drahokamami a medzi mojou chalupou a jeho domom bola tak tenká stena, že ten kupec, bohatý žid, pre krik mojich detí v predošlý večer dlho nemohol zaspáť.

Na druhý deň rano prišla sa židovka i v mene svojho manžela ponosovať, že sme ich z prvého sna vyraňovali.

„Milá Ráchela,“ tak volali židovku, „prosím za odpustenie. Veď viete, že deti sa tešia i plačú pre každú maličkosť. Poďte, ukážem vám, prečo bola taká radosť u nás,“ hovorila moja žena.

Keď židovka vstúpila a moja žena jej ukázala, čo bolo príčinou radosti detí, bola veľmi prekvapená poznajúc, že zdanlivý ten kus skla je drahocenný diamant. Moja žena jej potom rozpovedala ako sa drahokam k nám dostal, načo židovka riekla.

„Aiša“, tak sa totiž menuje moja žena, „i ja myslím, že je to len sklo, ale ponač je krajšie než obyčajné, kúpila by ho, lebo mám už jeden práve taký kus skla, ktorým sa okrášľujem.“

Deti počujúc o predaji ich hračky, robily krik a prosily mat, aby sklo nepredala, čo im konečne prisľúbila.

Keď židovka odchodila, pri lúčení prosila svoju ženu, že keď by chcela ten kus skla predať, aby ho nikomu neukázala prv, než by jej to nesdelila.

Židovka navrátiac sa domov, rozpovedala svojmu mužovi, jaký veľký, jasný a ťažký diamant máme. Žid hneď poslal späť svoju manželku, aby diamant kúpila a dľa okolností aby sľubovala zaň vždy viac a viac.

Ráchela prišla a začala nahovárať svoju ženu, aby jej to sklo predala a či by sa uspokojila s dvadsať dukátami za kus skla, lebo moja manželka diamant považovala len za sklo. Sľúbená summa zdala sa byť mojej žene dosť veľká, ale diamant nepredala, rieknuce, že sa musí najprv so mnou poradiť.

Ja som onedlho na to prišiel z práce a žena mi rozpovedala, že jej židovka sľubovala za sklo dvadsať dukátov a pýtala sa, či ho má predať?

Neodpovedal som, lebo prišli mi na um slová Saada pri oddávaní cínu, že ten ma môže niekedy urobiť šťastným. Židovka myslela, že sa mi sľúbený obnos máli a preto riekla: „Sused, dám vám zaň päťdesiat, ste spokojný!“

Vidiac, že židovka náhle dvadsať povýšila na päťdesiat, prelietlo mi rozumom, že to sklo je len predsa niečo hodné a preto riekol som, že sme ešte ďaleko od tej summy, za ktorú diamant predať hodlám.

„Sused“, prehovori ona, „prijmite teda sto dukátov zaň; to je už až mnoho, a ani neviem, či sa môj muž preto nenahnevá.“

Na tento sľub riekol som jej, že za sklo žiadam stotisíc dukátov, a aj to len preto dávam ho tak ľacno, že mi je susedom.

Židovka o veľkej hodnote skla utvrdila ma tým, že mi na to sľúbila päťdesiatisíc dukátov, ale mne sa summa ešte vždy máli. Ráchela neopovážila sa viac sľúbiť bez vedomia svojho manžela a keď prišla domov, rozpovedala mužovi koľko za diamant žiadam.

Bol už večer keď prišiel ku mne žid a riekol: „Sused, moja žena sľúbila vám za sklo päťdesiatisíc dukátov!“ Ukážte že ho, nech ho obzrem. Keď ale videl jaké svetlo dáva drahokam, hneď riekol: „A ja vám dám zaň sedemdesiatisíc!“

Ja som ale od stotisíc upustil nechcel a keď žid videl, že jednanie nič nepomôže, konečne prikryl mi dľaň. Zároveň povedal, že toľko peňazí hneď nemá, ale čo závdavok složil mi hneď dvadsaťtisíc dukátov a ostatné sľúbil na druhý deň, čo mi i vyplatil.

Keď sa takto predaj stal, a ja som tak náhle zbohatnul, vzdával som vďaku Bohu za jeho nekonečnú milosť a bol by hneď utekal k Saadovi poďakovať sa, ale som nevedel kde býva. Bol by som to urobil i Saadimu, ktorý so svojou próbou nebol tak šťastný, ale ani o tom nevedel som, v ktorej ulici žije.

(Dokončenie nasleduje.)

Na furmauke.

Lupčan: Prosím vás švagre, prevezte ma za amej, však vám ja to darmo nežiadam.

Východňan: Sadnite si len bratku, a urobte si sedliisko z³ tamtej viazanice, pozor ale dajte, aby ste mi nohami dajeden zván soli nezafúlali.

Lupčan: Nebojte sa švagre, ja dám pozor na všetko. Z Ružomberku zo skladu však ustávate?

Východňan: Tak je. Môžem vám ale povedať, že roky a roky chodievam s touto soľou, ale ešte ani raz som nemal takej ťažkej cesty ako teraz. To je ani sancia ani kolesnica, a verte mi priateľu, že pri takejto ceste nielen kone vystávajú ale aj sám pohonič.

Lupčan: Máte pravdu, nuž ale by sa tomu nedalo odpomôcť?

Východňan: Nuž a jako?

Lupčan: Ja som človek jednoduchý, ale ja myslím, že s prosbou všetko sa môže vykonať. Štát do skladu dováža soľ z Marmaruše, a tak bez všetkých ťažkostí dalo by sa previesť, že objednávateľa jeden alebo dva vaggóny soli by mohli v Mikuláši alebo v Hrádku na štácii odobrať. Takto hľa by i štát na dŕvoze, aj soľ troviaci svet na cene vyhral. Tam máte tedy vášho ablegáta, ten vám to vďačne vykoná, že nebudete nútení takto vandrovať, ani volakedy s liatinou z Malužinej.

Východňan: Pravdu máte veru, o tomto sa ja musím s volakým veru poradiť. A kdeže sa ustávate priateľu?

Lupčan: Do Mikuláša k slúžnovskému úradu. Paholčisko mi utiekol a tak ho idem oznámiť. My Lupčania tiež robíme zdĺhavú cestu, keď máme nejakú žalobu. No ale úfame, že to takto nebude, bo slúžnovský úrad dostaneme. Veď to aj patrí pre naše mestečko, ktoré je ver nič nie menšie od mesta Mikuláša alebo Ružomberku. Žandárov tiež že onedlho dostaneme. A veru sú oni u nás veľmi potrební na takýchto lapátošov. Jeden sa do teba oddá, druhý ťa obráda, tretí zbija a štvrtý podpáli, a takejto brandže je u nás až mnoho. Aj teraz odviedli jedného do chládku, čo svojho gazdu podpálil, pričom aj dvaja iní susedia zhoreli.

Východňan: Verte mi priateľu, že ja nefurmaním ako keby som musel, aj tieto mršiny držím len pre túto soľ. Dám ich ale dákemu talhajovi do ruky, ani sa mi nebude snívať, iba keď ma one pripraví.

Ale priateľu, povedzte že vy mne, či je to tento nový kaštieľ?

Lupčan: To je kaštieľ akéhosi Bohdana Kutlík, bývalého ev. farára. O ňom hovoria — ba že je to aj pravda — že mu jedna pani, tam kde farároval, pekných pár tisíc zlatých poručila, za ktoré groše kúpil si tuná majetok a postavil aj tento kaštieľ.

Východňan: Tedy kňazstvo celkom zanechal?

Lupčan: No pravdaže, keď už peniaze dostal do mešca, zanechal Pána. Veď viete švagre, že terajší p. farári viacej bedlia o politiku, ako o vieru a dušu človeka.

Východňan: A teraz čože robí?

Lupčan: Nuž čože, od dlhého času tehlu páli, ľudí lieči a politisuje.

Východňan: Čože, ľudí lieči, nuž a či je aj vyučený doktor?

Lupčan: Ale paroma, doktorstvo len sprovodzuje preto, bo pri tomto remesle najlepšie možno pristúpiť ku srdcu. Pravda je, že za liečenia nič neberie, lebo natoľko má rozumu, len maličké obete na vystavenia väčšej káplinky. Pacientov zvyknú počas ablegátskej voľby navštevovať.

Že náš ľahkoveriaci a chudobný ľud sa k nemu utieka, je z čiastky tá príčina, že je skrze falošných prorokov proti vrchnosti a jej úradníkom pobúrený, s druhej čiastky ale, že opravdovému doktorovi treba aj platiť, lebo kde je spravodlivá práca, tam musí byť aj pláca, bez ktorej ten doktor žiť nemôže.

Na čase je tedy, že sa naša vláda stará sa o soštatnenie všetkých úradníkov, medzi inými aj doktorov, lebo len takto sa dá docieľiť to, že náš chudobný ľud nebude musieť platiť za liečenie, a tak častejšie — ako doteraz — bude upotrebovať lekársku pomoc.

Východňan: Priateľko môj, keďže ste vy z tobo okresu, budete mi vedieť o tej vašej voľbe niečo rozprávať, a spolu aj o tom čo sa to v tej Liskovej porobilo. Ja síce čítavam všelijaké novinky, ale jedny píšú tak a druhé inak, človek sa potom ani nevyzná, že ktoré majú pravdu.

Lupčan: Oj vďačne, však som aj ja bol hlasovať, a preto vám to rozpoviem tak, ako sa to stalo.

Za rana v deň voľby my liberálni voličia mestečka Lupče hrnuli sme sa na vlašiansky most dolu stoličnou cestou. Cez Teplú boli sme od žien a detí tými najnestydatejšími rečmi a nádvakami obsýpaní. Nie takto ale sme obstáli cez obec Liskovú, kde mimo hnusných nádvakov boli sme blatom a skálím napadnutí. Prišli sme šťastlivo do Ružomberka, kde sme onedlho naše hlasy nášmu kandidátovi oddaly. Ja som bol zvedavý na výsledok a preto som vytrval až do konca. Voľba sa v tom najväčšom poriadku a s najväčšou bezstrannou prísnosťou a spravodlivosťou previedla, čoho sú dôkazom tie slová, ktoré Štefan Rakovszky vyslanec ľudovej strany ku Abrišovi Lehoczky prehovoril.

Voľba sa tedy skončila, a voličia sa na svoje strany rozšli. Pokračovanie, asíce krvavé bolo ale v Liskovej, o čom si budúce prehovoríme.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNÍK.

Dvor v Budapešti. Starý hrad budínský snáď od časov kráľa Matiaša nevidel takých dvorných slávností, jaké sa teraz počas tunajšieho pobytu kráľovského dvoru odbyvajú. S kráľom prišli do Budapešti jeho brat arciknieža Ludvik Viktor, arciknieža Otto s jeho manželkou Mariou Jozefou, arciknieža Fridrich s jeho manželkou arcikn. Lujzou a najstaršou dcérou Mariou Kristinou, arcikn. Franc Salvator s jeho manželkou Mariou Valeriou a ich sprievody. V sobotu bol bál pri dvore v budínskej palote, na ktorý prišli spoloční ministri z Viedne, mnohí diplomati cudzozemskí a vysoké aristokratické rodiny tunajšie. Na bále bol celý dvor kráľovský a zábava milo plynula. Jeho veličenstvo rozmišľoval s prítomnými dámami a páňami, od ktorých sa obzvlášť dopytoval na spoločenské pomery. Tanec zahájila arcikňažna Maria Kristina so štiavnickým barónom Šimonom Révay. — Z príležitosti tunajšieho pobytu dvoru usporiadal ples v svojej palote i gróf Eugen Karácsonyi. Na bál prišiel i kráľ so všetkými v Budapešti meškajúcimi členami panovníckej rodiny a veľmi príjemne ztrávili tam kus času. Jeho veličenstvo odišiel z bálu o pol 11. hod. ale ostatní členovia ostali tam do pozdnej noci. I tu plynula zábava veľmi mile a obzvlášť arcikňažna Maria Kristina, ktorej bolo po prvý krát dovoleno zabaviť sa pres polnoc, veľmi dobre za zabávala medzi mladými uhorskými magnátmi, ktorí jej podali triasestdesiat kytiek. Členovia panovníckej rodiny mimo kráľa už odcestovali.

Srbský metropolit zomrel. Motropolit Michal, hlava srbskej pravoslávnej cirkve, zomrel v Belehrade. v 72. roku života a 42. roku arcipastierstva. Zosnulý arcipastier bol jeden z najvynikajúcejších arcipastierov celej pravoslávnej cirkve.

Trenčanský regiment v Prešporku. Dva bataillonny 71. cis. a kr. pešieho pluku, ktorý od štyroch rokov ležal vo Viedni, preložené sú do Prešporku. Tretí bataillon ale vráti sa nazpät do Trenčína. Táto zmena nastane až po jasenných veľkých manévroch, kedy i teraz v Trenčíne ležiaci jedon bataillon 72. (prešporského) pluku vráti sa tiež domov do Prešporku.

Požiare v lptovskej stolici. V Ondrašovej vypukol tieto dni oheň, ktorému 3 domy a jedna pajta padly v obeť. — V Nemeckej Lupči pajtu Jána Koreňa podpálil hofier Ondrej Kračeljek, lebo ho Koreň vyhodil z príbytku pre nezaplatenie bytného. Od pajty chytily sa i susedné staviská a zhorely. Škoda obnáša 1670 zl. — V Prostrednom Sliači Ján Litva z pomsty podpálil chcel pajtu Anny Hanulovej, táto ho však práve vtedy prilapila, keď horiacou zápalkou podpálil chcel v pajte nachodiacu sa slamu. Litva ňšiel síce, ale žandári ho chytili a odviekli do Ružomberku do väzenia kr. zástupníctva.

Nešťastná familia. V Zente zastrelil sa tieto dni tamojší merník Jozef Jankovich. Samovrah pochádzal z poprednej rodiny Jankovichovskej a bol to už piaty samovrah v tejto nešťastnej rodine.

Stavba vicinálnych železníc medzi Bošany, Bánovcami a Trenčínom, ako i stavba vicinálky medzi Žilinou a Rajcom zas pokročila o hodný krok k svojmu konečnému riešeniu. Trenčianska stolica odhlasovala na stavbu prvej dráhy 200.000 zlatých a na stavbu žilinsko-rajeckej dráhy 100.000 zl. Stavbu bošansko-bánovsko-trenčinskej železnice započnú, akonáhle minister potvrdí patričné stoličné uzavretie.

„Jedenadvadsať“. Hra na jedenadvadsať, alebo ako ju u nás volajú „ajoc“ zapríčinila už nezaz veľkú bitku medzi hráčmi. Tak sa stalo aj teraz v T. Komlóši. Štefan Karkus a Pavel Raesko hrali „jedenadvadsať“ a Raesko na červeného túza vyhral celý „bank“. To tak rozzlobilo Karkusa, že pochytil sekeru a s krikom: „Tu máš jedenadvadsať!“ zadal mu skutočne jedenadvadsať rán. Karkusa chytili a Raesko ťažkoraňový veží v nemocnici.

Zamrznul. Andreja Blaško, obyvateľa z Važca (lípt. st.) našli tieto dni na tak zvanej Hochvaldskej ceste zamrznutého. Nešťastník, pravdepodobne podnapitý pustil sa peško zo Štrby na cestu a tu so ho zmočil sen; sadol si a zaspal na veky.

Zatkli grófa. V Budapešti zatkla polícia grófa Tibora Sztárayho. Mladý gróf veľmi ľahkomyseľne žil a keď premárnil celý svoj majetok falšoval zmenky na meno svojej starej matky. Za tieto zmenky potom mu dal istý Jozef Marton niekoľko sto zlatých. Následkom toho zaviedli vyšetrovanie a gróf ušiel do Ameriky. Teraz po dvoch rokoch sa navrátil v tej nádeji, že ho už viac nebudú prenasledovať pre falšovanie zmeniek, ale sa sklamal, lebo ho zatkli a teraz vo väzení čaká rozriešenie jeho záležitosti súdnym výrokom.

Honvéd samovrahom. Michal Adámi honvédskej frajter v Ružomberku, rodák zo Sv. Jána v Liptove rozkázal Petrovi Kyselovi z Borového vyčistiť si mundúr. Kysel však rozkaz nevyplnil, za čo ho frajter Adámi vyzauskoval. Kysela tak rozhorčily utrpenej zanehá, že ušiel a Adámi zo strachu pred trestom zastrelil sa.

Tá páleňka. B. botník Andrej Macek 27ročný rodák z Trenčianskej v jednej pálenici novopeštianskej v opilom stave padol do výpaliek. Nešťastník ešte stačil sa vydriapať z horúceho kúpeľa, ale také popáleniny utrpel, že zomrel, keď ho viezli do nemocnice.

Ženské vo vojsku. V Amerike ženská emancipácia už ohromne napreduje. Parlament štátu Colorado toho roku nie že udelil ženským právo hlasovania a súčastnenia sa pri porotných súdoch, ale povolil to, že môžu nž vstúpiť do takzvaného národného vojska. Samo sebou sa rozumie, že to parlamentné uzavretie o mnoho väčšiu radosť spôsobilo u vojska, jako v ženských spolkoch.

Strašné nešťastie na mori. V morskom prístave mesta Havanny na ostrove Kube stalo sa strašné nešťastie. V tamojšom prístave zakotvená vojanská loď Spoj. štátov amerických „Mayne“ so strašným rachotom vyletela do pcvetria. Pri tomto nešťastí 253 matrózi a dvaja námorníckí dôstojníci prišli o život. Na blízku stojace španielske vojenské lode hneď spustily ratovné člnky, ale len málo ľudí bolo vstave ratovať; i tí sú viac-menej ranení. — Vyšetrovanie objavilo, že na lodi vznikol oheň, ktorý dostal sa do prachárne lodi; nábitky vybuchli a rozhodily loď. — Nemecký cisár Vilhelm telegraficky vyslovil präsidentovi Spoj. štátov Mac Kinteymu svoju sústrasť nad nešťastným osudom lode „Mayne“. Nešťastie zbudilo v Amerike veľkú sústrasť.

Ženské s fúzami. Jedon viac učený ako zdvorilý Francúz dal výraz tomu presvedčeniu svojmu, že teraz je o mnoho viac ženských s fúzami ako bolo v drevných časoch. 5% francúzskych žien peni vstave odstrániť zpod svojich noštekov to zaujímavé páperie. Ženské v Carigrade sú známe ako také, ktoré sa môžu s dost hodnými bajúzkami honosiť. Aj v Španielsku a Taliansku je mnoho bajúznatých ženských.

Zúrivý hájnik. Ján Tupý, obyvateľ trenčianskej obce Kálnice sbieral v panskej bore rázdie, keď ho pri tom prichytil horár baróna Mednyánszkeho menom Zabuzenský. Horár pýtal od starca záloh a tento mu podal bez slova malú sekerku. Hájnik nebol s týmto zálohom spokojný a chcel vziať Tupému aj sánky. Keď Tupý nechcel sánky dať, hájnik si stal na niekoľko krokov od Tupého a strelil mu celý náboj do pravej nohy. Ťažko raneného starca dovezli do nemocnice v Trenčíne. Postričanú nohu musia mu lekári pravdepodobne odrezat.

Morská soľ sa veľmi rozširuje v povetří menovite pomocou víchrov. V Anglicku často pobadali, že po silných morských víchriciach a búrkach soľ morská usadla sa na listy stromov, na pačie a na strechy domov v diaľke 80 do 100 kilometrov. Mnoho soli ostane i vo vzduchu, a preto i vzduch na morských brehoch obsahuje stále soľ. 15 km. ďaleko od mora našli v dažďovej vode soľ, a sice v jednom litre 90 grammov. V 72 km-vej diaľke našli soľ na skle oblokov usadlú, z ktorej na jedon kvadrátny cm. $\frac{1}{10}$ grammu soli padlo.

Moc zvyku. Istý anglický kňaz píše, že bol zavolatý ospovedať ťažko nemocného vreckového zločedeja. Zločej vstúpil do seba a skrúšene oľutoval svoje hriechy. Kňaz vidiac, že nemocný zomiera, modlil sa kľačiaci pri posteli. Zrazu počuje šepot: „Pozor na hodinky!“ Kňaz zdvihne hlavu, pozre na nemocného a — ten bol už dokonat, ale spovedníckove hodinky držal v ruke. Patričný kňaz píše o tom: „Vôľa nebola dost silná protivit sa telesnému pudu návyku, ale dost silná na to, aby hlasom protestovala proti zločinu.“

Či sa ryba vie pamätať? O rybách všeobecne hovoria, že sú sprosté tvory. Lekár Wawrick tvrdí ale, že ryba, najmä šenka, vie rozmýšľať. Raz sa stalo, že si jedna šenka poranila hlavu a dr. Wawrick ju vyličil. Pre toto bola šenka lekárovi veľmi vďačná, koľko ráz lekár ku rybníku sa sblížil, ryba hneď plávala ku brehu a brala mu podávanú potravu z ruky. Ostatne aj Franklin spomína o rybách, ktoré z ruky strážcov si braly jedlo.

K U O B R Á Z K U .

Obrázok z teplých krajov.

Jako každému známo, podnebie nenie všade rovnaké. Naša zemegula podelená je na studené, mierne, teplé a horúce pásma. Studené pásma sú okolo severnej a južnej točny našej zemegule, mierne nasledujú po týchto a od severnej točny v takomto miernom pásme nachodí sa i naša vlasť. Po týchto nasledujú teplé pásma a konečne pásmo horúce okolo rovníka našej zemegule. Čím bližšie od nás ku rovníku, tým je podnebie teplejšie a tak menia sa i rastliny. Sú rastliny, ktoré rastú u nás a pod horúcim pásmom od horúčosti by vyhynuly. Následkom tohto tepla v krajoch, na ktoré slnko kolmo svieti, zimy takrečeno ani nemajú, ba v tých mesiacoch, keď my vyhľadávame teplú pec, tam majú zatvu alebo jaro. V južných krajoch následkom tohto je zahradníctvo veľmi vyvinuté. Utešené zahrady s palmami, citrónovými, narančovými, datľovými stromami pekne formované nepatria medzi zriedkavosti. I náš obrázok predstavuje takú zahradu z teplých krajov, kde práve v tomto čase všetko kvitne pod lúčami jarného slnka.